

Nişanlılık döneminde nikâh

İstanbul'dan bayan okuyucumuz: “Kızım dört buçuk aydır sözlü. Görücü usûlü ile tanıştılar damat adayıyla. Bir yakınımız, sözlülük ve nişanlılık döneminde dînî nikâh yaptırmamızın İslâma göre uygun olmayacağını söyledi. Bu gençler, zaman zaman konuşmak için bir araya geliyorlar. Bir araya geldiklerinde tabiî olarak birbirlerine bakıyorlar. Dînimizce nâmahreme ilk bakış helâl, diğerleri ise haram. Aralarında her hangi bir evlilik bağı olmadığına göre, biz bu gençleri âile olarak bir araya gelmeleri için izin vererek bir haram işliyor muyuz? Bu dönem içinde gençlerin birbirleriyle görüşmelerinde dînen bir sakınca var mıdır? Sözlülük, nişanlılık devresinde dînî nikâh kıydırılması konusunda neler söylersiniz?”

İslâm'da ve tüm dinlerde nikâh, nişanlılığın başladığını değil, evliliğin başladığını bildirir. Nişanlılık devresi ise evlilik değil, evliliğe atılan bir adımdır. Bizim kültürümüzde bu devre, genellikle, birer yüzük takılarak kesilen bir sözle başlatılır. Söz kesilir, sözü nişanlılık devresi izler, nişanlılık devresini ise evlilik izler. Bu dönemler içerisinde bütün sorumluluklar peyderpey yerine getirilir.

Nişanlılık dönemi hakkında şu önemli kriterleri hatırlayalım:

1- Nişanlılık, bizzat evlilik demek olmayan, ancak evlilikle sonuçlanan yeni bir ahlâkî dönemin adıdır. Bu dönemde taraflar birbirlerini tanırlar. Yalnız evlenecek adaylar değil; her iki adayın ailesi de birbirleriyle tanışır ve kaynaşırlar. Böylece, evlenecek adaylarının evliliklerinin huzurlu başlaması ve problemsiz devam etmesi için gerekli olan adımlardan birisi atılmış olur. Bu yeni kurulan yakınlığın getirdiği şefkat ve sıcaklık zemininde nişanlılar birbirleriyle, karşılıklı saygıya ve nezâkete dayalı, ama

mahrem esaslar çerçevesinde ilgilenirler.

2- Nişanlanma bir evlilik vaadidir, ama bir nikâh akdi değildir. Vaad olması taraflara şu ahlâkî yükümlülükleri berâberinde getirir:

- a) Taraflar vaatlerine sâdık kalmalıdır.
- b) Taraflar birbirlerini aldatmamalıdır.
- c) Taraflar birbirlerine dürüst ve nâzik davranmalıdırlar.
- d) Taraflar birbirlerine karşı güven sarsıcı davranışlardan uzak kalmalıdır.
- e) Taraflar yer yer yaşanan anlaşmazlıkları büyütmeden ve başka kişilere taşımadan sağ duyulu hareket ederek çözmelidirler.
- f) Taraflar birbirlerinin kusurlarını eleştiri konusu yapmaktan kaçınmalıdırlar.
- g) Taraflar birbirlerini olduğu gibi kabul etmeli ve sevmelidirler.

3- Nişanlanma, İslâm hukukunda taraflara bir evlenme mecburiyeti getirmez. Evlilik birliğini sürdüremeyeceklerini anlayan nişanlılar, nişanı bozma yetkisine ve hakkına sahiptirler. Nişan bozulduğunda, verilen hediyeler karşılıklı olarak iâde edilir. Kız tarafı aldığı mehri geriye verir.

4- Nişanlılık, kız ve erkeğe, evliliğin helâl kıldığı berâber yaşama hak ve salâhiyetini vermez. Bu dönemde ne kadar karşılıklı sevgi, güven ve iyi niyet olursa olsun; kız ve erkeğin, mahremiyet bakımından birbirlerine—neredeyse—iki yabancı gibi oldukları ve mahremiyet sınırına dikkat etmeleri gerektiği unutulmamalıdır.

5- Kendi başlarına karar verebilecek derecede yetişkin ve aklı başında olan nişanlıların, üçüncü bir şahsın berâberliğinde görüşmelerine, konuşmalarına ve problemlerini tartışmalarına imkân verilebilir. Sırf görüşmek ve konuşmak için mahremiyeti kaldırmaya ve erken bir nikâha gerek yoktur.

6- Nişanlılar arasında sırf rahat görüşme yapılsın, haram ortadan kalksın diye yapılan nikâh, bir çok yönden mahzurlar taşır. Belli başlı mahzurları sıralayacak olursak:

- a) Henüz evlilik hayatına adım atılmamıştır. Anlaşmazlık söz konusu olduğunda ayrılmak problem haline gelir. Erken gelen boşanma her iki tarafı da yıpratır.
- b) Erken yapılan nikâhın kıymetini her iki taraf da takdir edemez. Nişanlılık döneminin fevrîliklerinden nikâh kurumu zarar görür. Meselâ, erkek daha sonra pişman olacağını düşünmeden fevrî biçimde boşama yaparsa; daha başlamamış olan evlilik, yüzeysel kırılganlıklar nedeniyle, barışma imkânına kavuşmadan suya düşer. Veya kız tarafı—tek taraflı olarak—nişandan vazgeçmek istediğinde, bunu kolay başaramaz; erkeğe boşama yaptırmak gibi bir sıkıntı ile yüz yüze gelir. Erkeği boşamaya mecbur kılmaksa, onur kırıcı gelişmelere yol açar.

c) Anlaşmazlık ve ayrılık gündeme geldiğinde, yapılmış olan erken nikâh, kızı ve kız tarafını beklenmedik mağduriyetlere uğratabilir.

d) Dînî nikâhın sû-i istimal edilmesine zemin hazırlanmış olur.

Bu bakımdan sözlülük ve nişanlılık döneminde erken nikâh yapılmaması, nikâhın evliliğe yakın ve sırf evlilik amacıyla yapılması her iki tarafın, bilhassa kız tarafının huzurunun ve onurunun korunması açısından fevkalâde önemlidir.

Cenâb-ı Hak evlâtlarımıza hayırlı kısmet ve tükenmez nasip lütfetsin. Âmîn..